

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

II. Quædam ex præmissa doctrina deducuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

Quintè denique, prædictos titulos à Baillio approbatos, spectato jure naturæ, attentisque rationibus Theologicis, legitimos esse, & usurariæ labis immunes, non nemo ultro concederet: prohiberi tamen decretis regis: nemo enim negat usum illorum, alioquin ex se legitimum, interdici posse, ac proinde illicitum esse, quia prohibitum: sed paulò post hanc controversiam dirimam, hic dixisse contentus, prædictam doctrinam ad eò solidis rationibus firmatam, hujusmodi limitatione appositâ, inutilem fore iis, qui lucrum ex pecunia percipere volunt: utilem tamen iis, qui jam perceperunt, quos vel ipsi adversarii ab obligatione restituendi, ante sententiam Judicis, liberant.

§. III.

Mens auctoris, de lucro ex pecunia.

Post allatam Sapientissimi Doctoris opinionem, mei muneri & instituti esse putavi, quid ego ipse sentiam exponere circa lucrum, quod ex pecunia, alio, quàm census perpetui titulo, percipitur, illudque profèqui ac definire, quod à Baillio intactum relictum est, circa obligationem, nihil accipiendi suprà sortem; duo igitur suscipio probanda, primum est, stando in rationibus Theologicis, præcitâ lege positivâ, posse quempiam ex pecunia sua moderatum lucrum licitè percipere: alterum est, statutis & legibus non prohiberi lucrum, quod justis titulis exigitur. Utrumque breviter pertracto; primum quidem in hac sectione, alterum in proxime sequenti.

Enumeratos à Baillio titulos legitimos quidem esse assentior: at ex iis, duos tantum sufficere protulsi existimo; contractum scilicet societatis, & census utriusque redimibilis ad præfixum tempus, seclusa scilicet lege positivâ, & a tenore solum jure naturæ; non nemo tertium adderet, secundum quædam senatusconsulta, ubi decernitur, eum, qui bona tantum habet mobilia, posse constituere censum perpetuum; at quia juxta extravagantem *Regimini*, census in fundo constitui debet, vel alia re immobili fructifera; nemini sanè auctor esse, ejusmodi census constituendi, in hominè bona tantum mobilia habente; accedit, quod census est vera emptio, pensionis scilicet, ex re fructifera provenientis: sed hoc omisso, de quo morales disputant, dico duos illos titulos sufficere, quod sanè frustra probarem, cum res per se ipsa pateat: qui enim alteri suam pecuniam credat, quem solvendo non esse sciat; vel quia bonis immobilibus caret: vel, quia nulla valet industria, vel artis, vel mercaturæ, ad pecuniæ lucrum faciendum; sed paulò fufius demonstrabo utriusque contractus æquitatem.

Et ut à primo incipiam: hoc famosum est pactum trium contractuum, de quibus supra, societatis scilicet & assecurationis, tum sortis, tum certi lucri, justo pretio, & socio ultro consentiente comparatæ: Societas naturæ rationali ita congruit, ut ex quo jure gentium, bonorum divisio instituta est, in ipsis conjugis, aliquid vitii, aut defectus inesse, creditum sit, in quibus bonorum communio & Societas non esset; nemo hæcenus socialem hanc conventionem inter conjuges reprehendit; cur igitur in pecuniæ, & negotiationis usu reprehendatur? Viget inter mercatores Societas, sine cujusquam cri-

minatione; toleratur inter coliflores & aleatores; quare iis solis crimini dabitur, qui in privatorum commodum, & publici commercii utilitatem, suam pecunias conferunt.

Negant Adversarii, à se reprehendi contractum verum societatis, cum spe lucri, & timore damni, modò verus sit & bonæ fidei: at contendunt, à duobus simulatam tantum & coloratam societatem defendi, propter binos illos contractus ad junctos, quibus natura societatis destruitur, quæ in distribendis pro rata lucris, damni sique posita est, & alicui æquo subicitur; in triplicia autem contractu certum danti pecuniam lucrum provenit extra omnem aleam: in promptu responsio est; hoc jam contractum oppositum fuit, & centies rejectum: vi primo contractus, dans pecuniam, eidem jacturæ periculo committitur, accipiente sese exponit, & par utriusque est lucri spes; aliis verò duobus contractibus totam spem lucri majoris emit debitor, pro obligatione, quam contrahit, assecurandi sortem, & refundendi tantulum certit lucri, nunquid spes illa lucri verisimilis, & moraliter certi, pretio æstimabilis non est; igitur pretio æqualis; quid ergo mirum est, si obligatio prædicta, quam debitor suscepit, illam adæquet, quid in his amabò iniquum est? an non aliam rem locum habet? Piscator jactum reus vendere potest, qui aliquando vili pretio emptus, maximum ementi lucrum affert: inter aleatores, sæpe ralem jactus emitur, qui aliquando minimo emptus, ementi quatuordecies evadit, secus alias; quibus sententis confirmatur, incertum pro certo vendi posse, & dantem pecuniam, adjectis primo partibus duobus a suis sortis consilere, spe scilicet grandis lucri parvo vendita; nempe vi primi contractus in singulis centena facile lucrabitur 30, sed annexi dno intertemperant, ut 4, tantum, aut quinque lucratur, quod autem dixerat adversarii, primum contractum societatis destrui ab aliis duobus, paulò post diluam, cum solventur objectiones.

Non deerunt fortè, qui hujusmodi contractuum æquitatem agnoscant, ea tamen lege, ut cum postremi primo societatis jam inito, ex intervallo succedant; negent tamen, unâ simul fieri posse, in bono ferè modum: is, qui, dat pecuniam in societatem, dicit mercatori: eo tibi trado meam pecuniam ad negotiandum; sed quia ejusmodi commercium imperitum, cedo tibi totum lucrum, dum modò sortem assecures, & tantulum quid, verbi gratia, quanto in singula centena mihi promittas; mercator annuit ultro: probandum igitur superest, unico contractu, tribus scilicet æquivalente, perinde ac triplici, de his omnibus conveniri posse; si enim illi contractus seorsim initi, legitimi sunt, carumque junctim usurarii erunt atque injusti, cur is, qui pecuniam tradit, mercatori cedere lucrum non potest, modò is capitalem summam assecuret, & partem modicam lucri promittat? etenim liquidè injustum vel usurarium in his contractibus inito initis esset, vel in uno tantum tribus æquivalente, inde solum ratio peteretur & mali labes, quod illorum materia, justa quidem, cum seorsim fiunt, naturam mutat, cum simul & conjunctim inveniuntur; sed hoc à vero protulsi abest, eadem enim est utrimque materia; sive conjunctim, sive seorsim fiant; igitur si semel justa, semper justa; seclusa scilicet lege positivâ; non nego tamen, in his contractibus inesse vitium, si mercator ad duos posteriores inivus adigatur, qui fortè in prima societatis